

11. Sabluk, P.T. (2009), "Enhancing the role of agricultural economic science in the formulation and implementation of agricultural policy in Ukraine", *Ekonomika APK*, no. 3, pp. 3-10.
12. Smokvina, H.A. and Yasynskyi, V.L. (2005), *Innovatsiino-investytsiini ta rehuliatorni mekhanizmy rynkovoї transformatsii* [Innovative and investment and regulatory mechanisms of market transformation], ORIDU-NADU, Odesa, Ukraine, 128 p.
13. Solovyev, V.P. (2004), *Innovatsionnaya deyatelnost kak sistemnyy protsess v konkurentnoy ekonomike* [Innovative activities as a system process in a competitive economy], Feniks, Kyiv, Ukraine, 560 p.
14. Stadnyk, V.V. and Yokhna, M.A. (2006), *Innovatsiinyi menedzhment* [Innovation Management], Akademydav, Kyiv, Ukraine, 464 p.
15. Tnalich, O.V. (2007), "The main factors of intensification agrarian production", *AHROSVIT*, no. 23, pp. 8-12.
16. Sharko, V.V. (2012), "Tools of mechanism of intensification of production of industrial enterprises", *Ekonomichnyi chasopys XXI*, no. 9/10, pp. 70-72.
17. Shvets, O.M. (2008), "Managing the process of intensification of industrial production", *Naukovyi visnyk natsionalnoho lisotekhnichnoho universytetu Ukrayiny: Zbirnyk naukovotekhnichnykh prats*, issue 18.1, pp. 216-219.
18. Schumpeter, J. (1982), *Teoriia ekonomicheskogo razvitiya* [The Theory of Economic Development], Progress Publishers, Moscow, Russia, 455 p.

УДК 330.341.1

Михайлишин Л.І.,
к.е.н, доцент

*Івано-Франківський навчально-науковий інститут менеджменту
Тернопільського національного економічного університету*

ІННОВАЦІЇ ЯК ФОРМА ГЛОБАЛЬНИХ СОЦІАЛЬНО- ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

Mykhailyshyn L.I.,
cand. sc. (econ.), associate professor
*Ivano-Frankivsk Institute of Management
Ternopil National Economic University*

INNOVATIONS AS A FORM OF GLOBAL SOCIAL AND ECONOMIC RELATIONSHIP

Постановка проблеми. Різногранність перспектив соціально-економічного розвитку держав в сучасних умовах стала предметом численних наукових досліджень та дискусій фахівців різних галузей і сфер життєдіяльності суспільства. Суттєвий вплив на формування тих чи інших наукових позицій справляють процеси глобалізації, які в економічній сфері здебільшого реалізуються через діяльність ТНК, і уособлюють собою двоєдину роль, «двигуна» економічного розвитку та «узурпатора» національного ринку країни-реципієнта, у зв'язку з чим суттєво обмежується діяльність національних товаровиробників.

Особливого прояву такі відносини можуть набути в Україні, підприємства якої через обмеженість фінансових ресурсів, технологічну відсталість, зумовлену високою зношеністю основних засобів, та низький рівень компетентності менеджменту, утримуються в глобальному конкурентному середовищі лише за рахунок зниження ціни на продукцію, при чому кінцевим продуктом більшості з них є виключно сировина. Поширення вищезгаданих тенденцій призвело до того, що потенційно високоприбуткові галузі вітчизняної економіки, опинились практично на межі депресивності, а перспективи залучення в їх розвиток

іноземних інвестицій суттєво затьмарюються непрозорістю й низькою стабільністю макроекономічного середовища в цілому. В таких умовах особливої актуальності набуває визнання пріоритетності інноваційного розвитку вітчизняних підприємств через становлення ефективного механізму залучення іноземних інвестицій, як на пряму забезпечення соціально-економічного розвитку України в умовах глобалізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми розвитку інноваційної діяльності піднімаються в дослідженнях багатьох учених: П. Друкер [1], І.М. Мірошник [2], Ю.П. Морозов [3] досліджують інновації, як продукт, нововведення, удосконалення; В.М. Ковальчук [4] – як процес.

Глобальний розвиток інновацій та світовий досвід функціонування ТНК в сфері створення технологій на основі НДДКР та ринкове освоєння інновацій, знайшли своє відображення в наукових публікаціях вітчизняних дослідників – Геєця В.М. [5], Кістерського Л.Л. [6]. При цьому стратегія інноваційного забезпечення розглядається на макро- та макрорівні в контексті процесів глобалізації, інтеграції та регіонального розвитку. У працях О. Білоуса [7], А. Скаленка [8] простежується переважно глобально-корпоративний підхід до проблеми розвитку інновацій.

Однак, незважаючи на значну науково методичну базу та наявність великої кількості прикладних досліджень, багато аспектів управління інноваційним потенціалом вітчизняних підприємств в контексті стабілізації соціально-економічного розвитку України в умовах глобалізації залишаються дискусійними та недостатньо дослідженими. Основною і найбільш вираженою з них є необхідність побудови реально діючої інноваційної моделі соціально-економічного розвитку держави в умовах обмеженості фінансових ресурсів та динамічності глобального конкурентного середовища.

Постановка завдання. Метою роботи є наукове обґрунтування оптимізаційних заходів в сфері становлення інноваційної політики для соціально-економічного розвитку України в умовах глобалізації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасна інтерпретація поняття інновації чи інноваційного процесу – це результат еволюції розуміння цього явища, його розвитку та поширення в різні галузі життєдіяльності. В науковий лексикон цей термін вперше ввів Й. Шумпетер, що в буквальному перекладі означає «втілення наукового відкриття, технічного винаходу в новій технології або новому виді виробу» [9, с.159]. Крім того інновація розглядалася Й. Шумпетером як нова функція виробництва, її нова комбінація. Інші ж вчені, проводячи дослідження окремих сфер соціально-економічного розвитку (формування капіталу, конкуренції, загального добробуту держави тощо) також не оминули осторонь питання інновацій, однак їх тлумачення поняття інновації має свою специфіку, при чому вона залежить від спеціалізації досліджень того чи іншого вченого. Так А. Сміт розглядає інновації як основний фактор загального добробуту, оскільки одним серед трьох виділених ним чинників економічного зростання є саме інновації [10]. Схожа позиція відстоюється в роботі Д. Рікардо, який яскраво виділяє вплив прогресу на капітал господарюючого суб'єкта в контексті скорочення затрат праці [11]. У роботі «Капітал» К. Маркс розумів під нововведенням будь-які зміни у виробничому процесі, що вивільняють основний капітал, як будь-яке удосконалення, що надає можливість скоротити необхідну робочу площу чи продовжити експлуатаційний термін машин [12]. Проте, наукове пояснення природи «інновацій» так само еволюціонувало, як і сам процес виробництва. Зокрема в роботах Р. Солоу, Д. Сахала, Е. Денісона та інших переноситься акцент при розгляді економічних проблем з питання використання обмежених ресурсів на модернізацію процесу виробництва та пошуку раціональніших шляхів його організації тобто впровадження інновацій. М. Портер визначає інновації, як метод забезпечення конкурентних переваг [13].

На основі решти прикладних досліджень можна визначити, що в науковій літературі не існує єдиного бачення щодо сутності інновацій. І хоча на інтуїтивному рівні усвідомлення поняття інновацій зрозуміле всім, повністю висвітлити їх сутність на сьогодні виявляється не можливим.

У нашому розумінні поняття інновацій слід розглядати як соціально-економічну категорію, що покликана забезпечити розвиток суспільних відносин в різних сферах життєдіяльності. Як соціально-економічну категорію інновації в сучасних умовах можна структурувати в окремих формах їх прояву та сферах застосування (рис. 1).

Виокремлення економічної та соціальної сфери інновацій дають можливість виділити певні їх особливості, які за своїм характером можна ототожнити з економічною природою інвестицій. Тобто, для формування інновацій необхідно так само здійснити певні капіталовкладення, і доцільність та результативність інновації буде визначатись її окупністю (повернення витрат) чи забезпеченням соціального ефекту або суспільної корисності. Часто інвестиції є основним джерелом фінансування інновацій, а тому в таких умовах ці категорії неабияк зв'язані. Для доведення вище сформульованого припущення охарактеризуємо особливості кожного виду інновацій економічної та соціальної сфер.

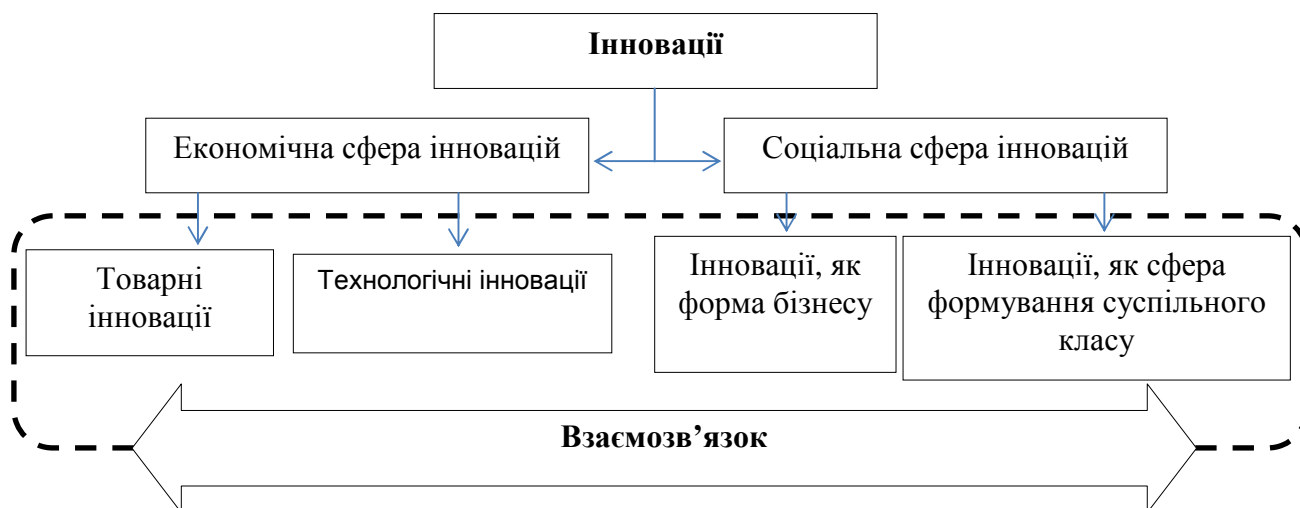

Рис. 1. Структура поняття інновацій як соціально-економічної категорії
 Джерело: розробка автора

Результатом інноваційної діяльності в сфері товарного виробництва (товарні інновації) є будь-яке удосконалення існуючих товарів, або ж винайдення нових товарів, які можуть бути спожитими в майбутньому. Такі інновації є необхідними для будь-якого суб'єкта господарювання (виробника благ), оскільки його діяльність піддається циклічним змінам відповідно до стадій життєвого циклу. Особливістю товарних інновацій є те, що вони можуть поширюватись як на сферу споживання, так і на сферу виробництва. Тобто, до споживчих товарних інновацій можна віднести засоби мобільного зв'язку типу Smart-Phone, планшетні ПК і т.п., а виробничими товарними інноваціями вважаються нові матеріали, що мають на меті оптимізувати виробництво певних споживчих товарів. Свого часу до цієї категорії товарних інновацій можна віднести винайдення вуглеволокна, яке при набагато меншій масі характеризується набагато більшою виносливістю, аніж будь-який метал, зокрема сталь.

Винайдення будь-якого виду товару (формування товарної інновації) потребує певного інтелектуального капіталу, що спрямовується на дослідно-експериментальну діяльність з різними матеріалами. Процеси придбання відповідних матеріалів (і необхідних послуг), організація випробування, оплата праці винахідників і їх обслуговуючого персоналу, забезпечення відповідної інфраструктури (лабораторії, кліматичні умови, вимірювальні пристрої і т. п.) і, врешті-решт, брак – це вкладені інвестиції, які у структурі собівартості відповідного товару відображаються лише як необоротний актив, а тому їх окупність вимагає серійного виробництва та відповідних продажів.

Технологічні інновації – це будь-які нововведення, спрямовані на оптимізацію безпосередньо виробничого процесу існуючих товарів, або ж організація промислового виробництва товарних інновацій.

Прикладом технологічних інновацій можна назвати заміну каркасно-сталевими конструкціями кам'яних будівельних матеріалів для будівництва високоповерхових будинків, яке з розвитком відповідної технології перетворилось в будівництво хмарочосів. Вперше цю технологію використано Деніалом Берненом в 1902 році при будівництві Flatiron Building, який досягнув рекордних на той час 22-х поверхів, однак сьогодні така технологія дозволяє

архітекторам здійснювати проектування і будівництво таких «гігантів», як Бурдж Дубай, який складається із 163 поверхів, загальною висотою 643,3м. (з врахуванням шпилью 829,8м.) [14].

Однією із провідних форм технологічних інновацій є розробка виробничо-технологічних ліній, що при менших (або таких же) затратах забезпечують більшу продуктивність праці чи якість (часто масштаб) самого товару. Так наприклад, відстеження четвертого агрегатного стану речовини, плазми, і використання її при різці металу (так звані плазмові різки, коли стиснуте повітря проходить через високий електричний заряд) допомогло збільшити втричі обсяг виконаних робіт в порівнянні з використанням найбільш поширеної автогенної різки.

Як і товарні інновації, технологічні інновації потребують також різного роду інвестицій, які повинні бути окуплені в результаті впровадження відповідної технології у виробництво. Джерелом ж такої окупності є, як правило, скорочення витрат підприємства, зростання продуктивності й ефективності його праці. Також впровадження технологічної новації тягне за собою певні втрати, що носять як суто виробничий, так і суспільний характер. Суто економічні втрати пов'язані з демонтажем існуючих технологічних ліній та потребою фахівців-операторів нових технологій. Суспільні втрати проявляються в тому, що більшість технологій розробляються в контексті скорочення людської праці, скорочують зайнятість в суспільстві, призводячи до додаткового навантаження на соціальні виплати з бюджету країни. Наявність економічних і соціальних втрат від процесу розвитку технологічних інновацій в сучасних умовах часто зумовлює їх стримання через певні управлінські та макроекономічні регулятори, що негативно позначається на самому виробництві, однак стабілізує пропорційність розподілу доходів в суспільстві.

Формування соціальної сфери інновацій тісно пов'язано з природою походження цього процесу. Будучи продуктом наукової діяльності окремих членів соціуму чи їх сукупності, інновації створюють інститут інтелектуальної власності, використання якого в ринкових умовах господарювання здійснюється на основі комерційних відносин, тобто сама по собі інноваційна ідея, та (або) механізм її втілення стають нематеріальним товаром (об'єктом бізнесу), який на практиці називають нематеріальним активом. Створюючись за рахунок попередньо інвестованих ресурсів, будь-яка інновація (нематеріальний актив) має свою собівартість, її здатність забезпечувати економічний ефект зумовлює виникнення попиту на них, під дією чого формується й остаточна ціна. Ринковий оборот інновацій в соціальному середовищі має низку позитивних і негативних сторін від свого функціонування. Позитивною стороною купівлі-продажу інновацій є можливість її автора й розробника отримати матеріальну винагороду і тим самим оплатити власну інтелектуальну працю. З іншого, негативного боку, купівля інновації (інтелектуальної власності), означає перехід прав власності до покупця, який в свою чергу, може або розвивати відповідну технологію, або «заморозити» її. Випадки стримування розвитку інновацій відбуваються здебільшого в умовах, за яких їх поширення виявиться не вигідним для окремої сфери бізнесу (як правило високоприбуткового). Особливого поширення подібні процеси набувають у сфері розробки й розвитку альтернативних джерел енергії й інших суміжних галузей, однак такі асоціальні дії глобальних масштабів ретельно приховуються під «маскою» комерційної таємниці.

Іншою формою прояву соціальної сфери інновацій, як нової форми ведення бізнесу, є те, що окремі інновації починають користуватись надзвичайно високим попитом в суспільстві, що автоматично перетворює їх на сферу бізнесу. Особливого поширення таких процесів сприяв розвиток комп'ютерних технологій і глобальної мережі Internet. Як приклад інновацій, що зумовили виникнення нової сфери бізнесу, можна визначити розвиток глобальної соціальної мережі Facebook, яка виникла як простий веб-сайт і згодом перетворилась в одну із найбільш успішних корпорацій світу.

Проте сфера прояву інноваційних процесів не обмежується лише комерційною діяльністю, що характеризується можливістю отримання додаткових прибутків чи оптимізації виробництва, вона часто використовується для забезпечення суспільних інтересів. Тобто, велика кількість сучасних розробок стосується екологізації виробництва (не без впливу держави), які таким чином несуть певні збитки самим виробникам, оскільки також потребують інноваційних інвестицій. В цьому контексті також можна визначити застосування інновацій, що виникли в виробничо-господарській або військовій сферах, для задоволення загальносуспільних інтересів. Так, розроблена в 70-х роках система GPS (Global Position System) як спосіб високоточного виявлення військових об'єктів, в 1983 році стала відкритою

для використання в цивільних потребах, забезпечивши значне підвищення пошуково-рятувальних робіт, спрощення туристичних подорожей, уникнення надзвичайних ситуацій в судноплавстві і т.п.

Іншою, але не менш значущою сферою впливу інновацій на соціальну сферу відносин в суспільстві є те, що інновації є продуктом індивідуальної розумової праці окремих людей, які мають відповідні здібності, що в подальшому формують новий суспільний клас – клас науковців і винахідників. Чисельність таких суб'єктів характеризує науковий потенціал держави і, як правило, формує базу розвитку інноваційної діяльності. В господарській діяльності ця праця визначається як інтелектуальний капітал. Більш точний аналіз особливостей життєдіяльності науковців як суспільного класу дає можливість виділити окремі їх підтипи. Першим таким підтипом є науковці-ідеологи, другим науковці-комерціалісти.

Науковці-ідеологи – це люди, що здійснюють науково-інноваційну діяльність з метою втілення ідеї «суспільного прориву», а їх діяльність пов'язується з прагненням ідеалізувати окремі галузі соціально-економічного розвитку для блага суспільства, а найбільшою винагородою є загальне визнання. Як приклад такого роду науковців можна назвати діяльність американського механіка Елайша Отіса в 1853 році. Використовуючи рейсорно-зубчатий механізм, він першим розробив автоматичне гальмо для ліфтів. Однак, не маючи хисту до комерційних операцій, він легко розкрив механізм дії своєї розробки, яка в подальшому була комерціалізована будівельними компаніями. Більше того, без усякого викупу прав на використання імені винахідника і родинної причетності було засновано компанію Otis, що зараз постає світовим лідером ліфтової галузі. Типовими науковцями такої категорії можна назвати ранніх історичних вчених (ті, що здійснювали свою діяльність до початку НТР) та вчених періоду «Холодної війни».

Науковці-комерціалісти – це люди, що здійснюють науково-інноваційну діяльність не лише з метою забезпечення суспільного прориву, але й покращення матеріального забезпечення власних умов життєдіяльності, а їх зайнятість напряму пов'язана із сферою наукової діяльності, а матеріальний статус залежить від комерційного успіху розробленої інновації, при чому ці інновації можуть бути складовою будь-якої галузі соціально-економічного розвитку. Як приклад такої категорії науковців можна привести винахідницьку й інноваторську діяльність засновника компанії Apple С. Джобса. Зородження науковців-комерціалістів спричинено активним попитом на розвиток інновацій в господарській діяльності ХХ століття, що історично ознаменувалась як науково-технічний прогрес (НТП). В сфері глобальних суспільних відносин НТП мав неоднозначний вплив. З одного боку, можливість отримання винагороди внаслідок комерційної реалізації наукової діяльності виступила додатковим стимулом для її посилення і активізації, з іншого – високий попит на інновації суттєво підвищив їх вартість, обмеженість природних і виробничих ресурсів зумовили зростання цін і вартість процесу їх винайдення. Значна оплачуваність наукової роботи призвела до задіяння в ній широкого кола осіб. Разом з тим уповільнились темпи розвитку інновацій (результатів розвитку науки) загостривши акцент на удосконаленні раніше сформованих розробок, що в подальшому скоротило результативність їх прикладного застосування. Тобто, якщо розробка першого інтернет-браузера Netscape Navigator забезпечила доступ до інтернет-ресурсів простим користувачам (при чому вона розповсюджувалась на безоплатній основі), то всі подальші інтернет-браузери разом з їх оновленнями (Internet Explorer, Opera, Google Chrome, Yandex.Browser, Safari і т.п.) є лише удосконаленими та усучасненими програми відповідного типу, причому вони випущені іншими компаніями лише заради перерозподілу ринку.

Отже, при розробці інноваційної моделі соціально-економічного розвитку держави в умовах глобалізації необхідно враховувати не лише кількісний науковий потенціал (кількість науковців, оплата праці працівників наукової діяльності і т.п.), а й якісну сторону використання такого потенціалу (яким чином запропонована окремим науковцем інновація вплинула на досліджувану ним сферу чи галузь соціально-економічного середовища). Такий підхід може не лише забезпечити ефективне поширення інновацій в межах окремої держави, а й дати можливість для торгівлі ними в системі глобальних економічних відносин, що в подальшому забезпечить зростання добробуту окремих суспільних класів.

Реальність соціально-економічного розвитку України характеризується значною депресивністю більшості галузей господарської діяльності, що напряму пов'язана з

малоефективними засобами виробництва й технологіями. Тому процес подальшого становлення соціально-економічних стандартів повинен забезпечуватись всеосяжним створенням і використанням інновацій як в економічному, так і в соціальному контекстах.

Проаналізовані вище особливості створення і впровадження інновацій в систему соціально-економічного розвитку дають можливість виділити два основні фактори, що зумовлюють їх виникнення:

1. Інтелектуальна праця (кадровий потенціал);
2. Інноваційні інвестиції (ресурсний потенціал);

В результаті взаємозв'язку цих факторів формується інноваційний потенціал, а його ефективність залежить як від їх масштабів, так і від рівня збалансування. Зважаючи на це, дослідження напрямів і перспектив розвитку інноваційної сфери в соціально-економічному розвитку України необхідно будувати в контексті аналізу вищевказаних факторів формування інноваційного потенціалу.

Роки Незалежності Української держави для кадрової складової її інноваційного потенціалу відзначились неоднозначними тенденціями (рис. 2).

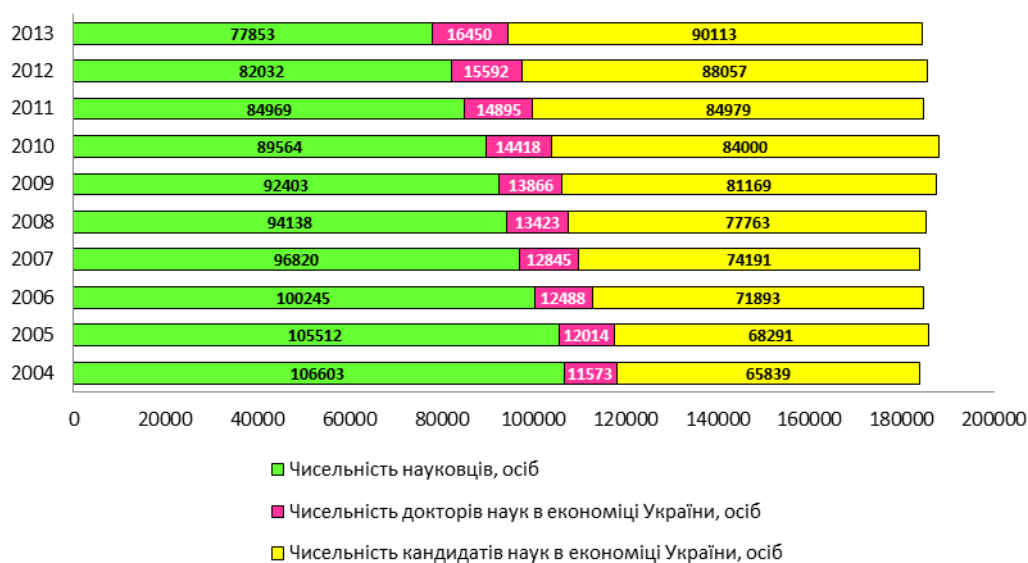

Рис. 2. Структура кадрового потенціалу впровадження інновацій в соціально-економічний розвиток України за 2004-2013 роки.

Джерело: побудовано на основі даних [15]

Аналізуючи приведені статистичні дані, можна констатувати, що в Україні за останнє десятиріччя відбувається зростання чисельності науковців, що мають присвоєний науковий ступінь кандидата наук, чи доктора наук. Так, за досліджуваний період, кількість докторів наук зросла з 11573 осіб в 2004 році до 16450 осіб в 2013 році, що загалом склало 42,1% приросту. Подібними тенденціями відзначилась і динаміка чисельності науковці, яким присвоєно вчений ступінь кандидата наук, зокрема їх чисельність в 2004 році склала 65839 осіб, в 2013 році – 90113 осіб, що забезпечило 36,9% приросту.

В такій ситуації можна було б наголошувати на стрімкому зростанні інноваційного потенціалу, однак вищевказані перспективи затьмарюються іншими суміжними показниками. Відповідно до представлених даних статистики, кількість науковців зменшилася з 106603 у 2004 році до 77853 у 2013 році і продовжує зменшуватися, що свідчить про вплив інтелекту з соціально-економічного середовища України. Більше того, попри постійно зростаючу кількість дипломованих науковців (і як наслідок великої кількості апробованих наукових досліджень), національна виробничо-господарська діяльність занепадає, постійно знижується конкурентоспроможність економіки, і щораз нівелюється інноваційна активність реального сектора. Усі ці тенденції свідчать про низьку якість інноваційних розробок у вітчизняній науці й суспільну малосвідомість щодо сутності та цінності інтелектуального капіталу.

Підтвердженням цього виступають результати досліджень щодо джерел фінансування наукової діяльності в Україні (рис. 3), як другого фактора формування інноваційного потенціалу соціально-економічного розвитку.

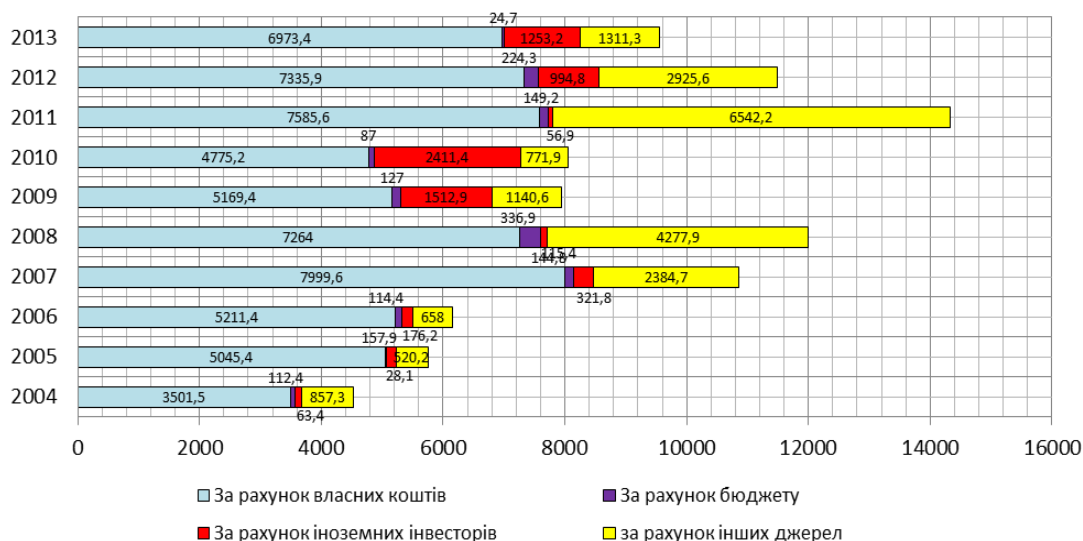

Рис. 3. Структура джерел фінансування інноваційної діяльності в Україні за 2004-2013 роки, в млн. грн.

Джерело: побудовано на основі даних [15]

Приведені показники свідчать, що основна маса інновацій, котрі розроблені в Україні фінансуються з власних джерел (тобто інвесторами інновацій виступають самі їх автори). Зокрема, в 2004 році з власних джерел було профінансовано 77,2% вартості наукових інновацій, а в 2013 році цей показник склав 72,9%, більше ніж 2/3 їх вартості. Низька участь фінансування інновацій суб'єктами реального сектора економіки в Україні водночас характеризує низький рівень прикладного застосування сформованих розробок й малу їх економічну віддачу, яка не задовольняє інтереси вітчизняного підприємництва. Не останню роль в такій ситуації відіграє і низька компетентність менеджменту на підприємствах.

В численних наукових дослідженнях можна спостерігати своєрідне виправдання ситуації щодо фінансування інновацій в Україні. Буцїмто низька частка фінансування інновацій, розроблених вітчизняною наукою, з боку суб'єктів господарювання, спричинена насамперед низькою їх прибутковістю і відсутністю державної підтримки. Однак, значення такої позиції суттєво підривається тим, що в структурі фінансування інноваційної діяльності є незначною часткою фінансування з боку іноземних інвесторів (13,1% в 2013 році), котрі фактично в сучасних умовах і створюють основу попиту на ті чи інші технології. Ці суб'єкти можуть виступити потужним «спонсором» інноваційної діяльності, однак їх вимоги є доволі жорсткими, задовольнити які можуть виключно «проривні» інноваційні розробки.

Не менш важливою проблемою розвитку інновацій в Україні залишається низький рівень фінансування наукових розробок з боку держави, причому негативні тенденції з кожним роком лише загострюються. Тобто, якщо у 2004 році за рахунок держбюджету профінансовано 112,4 млн. грн. (2,4%), то у 2013 році цей обсяг склав лише 24,7 млн. грн. (0,25%), що вказує на п'ятикратне скорочення в натуральному вираженні і десяти кратне – у відносному. Поряд з скороченням фінансування з бюджету в Україні залишається не вирішеною проблема прозорості процесу розподілу цих коштів, які здебільшого використовуються не на фінансування інноваційних потреб держави (наприклад розробку альтернативних джерел енергії, впровадження виробництва біопалива, як частини технологічного процесу підприємств аграрної сфери і т.п.), а на «наукову діяльність» осіб, що любляються окремими владними органами чи керівництвом державних навчальних закладів.

Висновки та подальші дослідження. Таким чином, інновації, як фактор соціально-економічного розвитку, виступають невід'ємним явищем цього процесу і характеризуються не лише комерціалізацією винаходів, що ототожнюється з їх окупністю, а й можуть (а то й повинні) забезпечувати соціальний ефект. Одержання нових технологій, видів продукції та

послуг, рішень організаційно-технічного, економічного, соціального й інших результатів інноваційної діяльності є результатом не лише меркантильного інтересу їх авторів, а формуються під впливом застосування наукових здібностей й ініціатив окремих членів соціуму.

Політика України щодо стимулювання розвитку інноваційної діяльності відзначається надзвичайною неефективністю, оскільки із щорічним зростанням потреб обсяг фінансування цієї галузі суттєво скорочується. Більше того, надмірний бюрократизм та низький рівень контролю якості та прикладної результативності наукових розробок практично повністю перетворили інноваційну діяльність на формалізований процес для здобуття вчених ступенів, зайняття певних посад, включення в роботу певних експертних комісій і т.п.

Реформування таких негативних явищ необхідно здійснювати в першочерговому порядку для стабілізації інноваційного процесу, як фактора соціально-економічного розвитку України в сучасних глобалізаційних процесах. Розробка методологічних основ такого формування і складає перспективи подальших досліджень відповідного напрямку.

Література

1. Друкер П. *Енциклопедія менеджмента*. / П. Друкер – М.; СПб.; К.: Вільямс, 2004. – 270 с.
2. Мірошник І.М. *Національні інноваційні системи та розвиток високотехнологічних галузей, підприємств, компаній* : монографія / І.М. Мірошник. – К. : Наук. думка, 2003. – 380 с.
3. Морозов Ю.П. *Инновационный менеджмент: учеб. пособие*. / Ю.П. Морозов. – М. : Юнити-Дана, 2001. – 446 с.
4. Ковальчук В.М. *Структурна перебудова національної економіки у контексті інноваційного розвитку* : монографія / В. М. Ковальчук. – К., 2005. – 240 с.
5. Геєць В.М. *Економіка знань та перспективи для України: наука та інноваційний розвиток* / В. М. Геєць. – К., 1997. – 66 с.
6. Кістерський Л.Л. *Міжнародна технічна допомога: шляхи підвищення ефективності* / Л. Л. Кістерський, Т. В. Липова. – К. : [б. в.], 2010. – 240 с.
7. Білоус Г. *Розвиток малого підприємництва в Україні* / Г. Білоус // *Економіка України*. – 2000. – № 2. – С. 35-41.
8. Скаленко А. К. *Глобальные резервы роста / Системно-информационное измерение экономических реформ в Украине* : монография / Пер. с укр. / Науч. ред. и предисл. чл.-корр. НАНУ О.Г. Белоруса. – К. : Информационно-издательский центр «Интеллект», 2002. – 428 с.
9. Шумпетер Й.А. *Теория экономического развития* / Й. А. Шумпетер. – М. : Директмедиа Паблицинг, 2008. – 455 с.
10. Смит А. *Исследование о природе и причинах богатства народов* / А. Смит. – М : Директмедиа Паблицинг, 2008. – 677 с.
11. Рикардо Д. *Начала политической экономии и налогового обложения. Избранное* / Д. Рикардо // *Антология экономической мысли* : ЭКСМО, 2007. – 960 с.
12. Маркс Карл. *Капитал. Критика политической экономии*. Т.3. Кн. 3 : *Процес капиталистического производства, взятый в целом Ч. 2* : наук. вид. / Карл Маркс. – М. : Полит. литературы, 1986. – 1080 с.
13. Портер М. *Конкуренция* : учеб. пособие : пер. с англ. / М. Портер. – М. : Вільямс, 2001. – 495 с.
14. *Матеріали Вікіпедія [Електронний ресурс]*. – Режим доступу : <http://uk.wikipedia.org/wiki>
15. *Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]*. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>

References

1. Druker, P. (2004), *Entsyklopediia meneddzmenta* [Encyclopedia of Management], Moscow, St. Petersburg, Kyiv, 270 p.
2. Miroshnyk, I.M. (2003), *Natsionalni innovatsiini systemy ta rozvytok vysokotekhnolohichnykh haluzei, pidpriemstv, kompanii* [National innovation systems and

development of high-tech industries, enterprises, companies], monograph, Naukova dumka, Kyiv, Ukraine, 380 p.

3. Morozov, YU.P. (2001), *Innovatsionnyi menedzment* [Innovative management], textbook, Yuniti-Dana, Moscow, Russia, 446 p.

4. Kovalchuk, V.M. (2005), *Structurna perebudova natsionalnoi ekonomiky u konteksti innovatsiinoho rozvytku* [The restructuring of national economy in the context of innovation development: monograph], Kyiv, Ukraine, 240 p.

5. Heiets, V.M. (1997), *Ekonomika znan ta perspektyvy dlia Ukrainy: nauka ta innovatsiynyi rozvytok* [Knowledge economy and prospects for Ukraine: science and innovation development], Kyiv, Ukraine, 66 p.

6. Kisterskiy, L.L., Lypova, T.V. (2010), *Mizhnarodna tehnicna dopomoha: shliahy pidvyshchennia efektyvnosti* [International technical assistance: ways of increasing effectiveness], [b. v.], Kyiv, Ukraine, 240 p.

7. Bilous, H. (2000), "Small business development in Ukraine", *Ekonomika Ukrainy*, no. 2, pp. 35-41.

8. Skalenko, A.K. (2002), *Globalnyye rezervy rosta/ systemno-informatsyonnoye izmereniye ekonomicheskoyh reform v Ukraine* [Global reserves of growth/ System-information measurement of economic reforms in Ukraine: monograph], Intellect, Kyiv, Ukraine, 428 p.

9. Shumpeter, Y.A. (2008), *Teoriya ekonomicheskogo rozvitiya* [Theory of economic development], Directmedia Publishing, Moscow, Russia, 455 p.

10. Smith, A. (2008), *Issledovaniye o prirode i prichinah bogatstva narodov* [Study on the Nature and Causes of the Wealth of Nations], Directmedia Publishing, Moscow, Russia, 677 p.

11. Ricardo, D. (2007), *Nachala politicheskoy ekonomii i nalogovogo oblozheniya. Izbrannoye* [Principles of Political Economy and Taxation. Favourites], Antologiya ekonomicheskoy mysli: EKSMO, 960 p.

12. Marks, K. (1986), *Kapital. Kritika politicheskoy ekonomii* [Capital. Critique of Political Economy], vol. 3, The process of capitalist production, part. 2, Polit. Literaturny, Moscow, Russia, 1080 p.

13. Porter, M. (2001), *Konkurentsyya* [Competition], textbook, translation, Williams, Moscow, Russia, 495 p.

14. Wikipedia Materials, available at: <http://uk.wikipedia.org/wiki>

15. Official website of the State Statistics Service of Ukraine, available at: <http://ukrstat.gov.ua/>